

۱۴۰۴ پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی

سرشناسه:	حاجی ده‌آبادی، محمدعلی، ۱۳۴۴ - Haci Dehabadi, M. Ali
عنوان و نام پدیدآور:	جرم‌شناسی کاربردی / تألیف محمدعلی حاجی ده‌آبادی.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی، ۱۳۹۷.
مرجع تولید:	پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی
مشخصات ظاهری:	۲۴۰ ص.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۲۸۶-۰
وضعیت فهرست نویسی:	فایا
یادداشت:	کتابنامه: ص. [۲۳۵]-۲۳۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
یادداشت:	چاپ دوم: ۱۳۹۷ (فایا).
یادداشت:	چاپ سوم: ۱۳۹۸ (فایا).
موضوع:	جرم‌شناسی
موضوع:	Criminology
شناسه افزوده:	پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی العالمية. مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی
شناسه افزوده:	Almustafa International University/Almustafa International Translation and Publication center
رده بندی کنگره:	HV۶۰۳۰/ج۲ح۴/۱۳۹۷
رده بندی دیویی:	۳۶۴
شماره کتابشناسی ملی:	۵۲۱۳۹۶۸

تمام حقوق برای ناشر محفوظ است

جرم‌شناسی کاربردی

مؤلف: محمدعلی حاجی ده‌آبادی

چاپ سوم: ۱۳۹۸ ش / ۱۴۴۱ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی

چاپ: مشعر < قیمت: ۲۶۰۰۰۰ ریال < شمارگان: ۱۰۰۰

مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸؛
تلفن: ۰۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴ ۲۵ ۹۸ + تلفکس: (داخلی ۱۰۵) / ۰۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵
◀ ایران، قم، بلوار محمدامین، سه راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶

pub_almustafa

http://buy-pub.miu.ac.ir

miup@pub.miu.ac.ir

با تشکر از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثریاری رساندند.

- مدیر انتشارات: مصطفی نویخت
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: علی عبادی فرد
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی
- صفحه‌آرا: علی عبادی فرد

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

هرگونه نسخه برداری اعم از کپی برداری و بازنویسی و انتشار، اسکن، ذخیره کامپیوتری، ترجمه به زبان‌های دیگر و ساخت فایل صوتی کتاب، بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع، شرعاً حرام و از طریق مراجع قانونی، قابل پیگیری است.

جرم‌شناسی کاربردی

محمدعلی حاجی ده‌آبادی

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورهای بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد. جهانی شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد. بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعه المصطفی علیه السلام العالمیه» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

پیش‌گفتار

حوزه‌های علمیه در تلاش خود در طول تاریخ، همواره تعلیم و تربیت را جزء رسالت‌های اصیل خود قرار داده و بدین وسیله، معارف فاخر اسلام و علوم اهل بیت علیهم‌السلام را نسل به نسل تا به امروز رسانیده و در این راستا بیشترین اهتمام را به کتاب‌های آموزشی داشته‌اند.

جامعة المصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم العالمیه نیز یک نهاد حوزوی بین‌المللی است که تعلیم و تربیت فراگیران غیر ایرانی را در حوزه علوم اسلامی و انسانی بر عهده دارد و مشتاقان فراوانی از ملیت‌های گوناگون در سطوح مختلف آموزشی و رشته‌های متنوع علوم اسلامی و انسانی در این نهاد تحصیل می‌کنند. دانش و بینش اسلامی طلاب غیر ایرانی - با توجه به تنوع منطقه‌ای و کشوری - تفاوت‌هایی دارد. همین امر ایجاب می‌کند که نهاد مذکور به تدوین متون جدید و متناسب با تنوع ملیتی بپردازد.

این نهاد مبارک، تدوین متون درسی متناسب با نظام آموزشی را جزء مأموریت‌های ویژه اداره کل تدوین متون درسی پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم قرار داده است. این اداره نیز با اتکا به تجربه پیشین خود و دست‌یابی به شکوفایی جدید در تولید علم، امید دارد با عنایات الهی و توجهات حضرت ولی عصر علیه‌السلام از عهده این مأموریت برآمده و در گسترش فرهنگ و معارف اسلام ناب محمدی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم سهم باشد. این اداره با قدردانی از فعالیت‌های گذشتگان، سعی دارد در اجرای مأموریت یاد شده با همکاری گروه‌های علمی جامعة المصطفی و رعایت معیارهای پیشرفته متون درسی، نیازهای آموزشی این نهاد مبارک را تأمین کند.

اثر علمی پیش‌روی که تحت عنوان «جرم‌شناسی کار بردی» به همت مؤلف محترم جناب آقای محمدعلی حاجی ده آبادی، برای دوره کارشناسی ارشد و دکترای رشته حقوق جزا و جرم‌شناسی به عنوان متن درسی تهیه و تدوین شده، در چارچوب اهداف جامعه‌المصطفی، مبتنی بر نیازهای بین‌المللی صورت پذیرفته است.

جرم‌شناسی کاربردی، دانشی است که از راه‌ها و روش‌های مواجهه مؤثر با پدیده مجرمانه بحث می‌کند. جرم‌شناسی کاربردی، دربردارنده آن دسته از شاخه‌های جرم‌شناسی است که می‌کوشند با بهره‌گیری از دانش‌های مختلف بشری، پاسخ‌هایی برای حل مشکل جرم و کاهش نرخ جرم در جامعه را ارائه دهند.

در پایان، ضمن ارج نهادن به تلاش‌های خالصانه مؤلف محترم، از همکاری بخش‌های مختلف جامعه‌المصطفی که امکان چاپ و نشر این اثر را فراهم کرده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود.

اداره کل تدوین متون درسی

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فهرست

مقدمه	۱۵
درس اول: جرم‌شناسی کاربردی؛ ماهیت، شاخه‌ها و ویژگی‌ها	۱۷
درآمد	۱۷
تعریف جرم‌شناسی کاربردی	۱۷
شاخه‌های جرم‌شناسی کاربردی	۱۹
ویژگی‌های جرم‌شناسی کاربردی	۲۰
۱. انتقادی بودن	۲۰
۲. کاربردی بودن	۲۱
۳. علمی بودن	۲۳
تاریخچه جرم‌شناسی کاربردی	۲۳
درس دوم: جرم‌شناسی حقوقی (۱) - جرم‌شناسی حقوق کیفری عمومی	۲۷
درآمد	۲۷
تعریف جرم‌شناسی حقوقی	۲۷
اهداف و رسالت‌های جرم‌شناسی حقوقی	۲۸
روش‌های جرم‌شناسی حقوقی	۲۹
شاخه‌های جرم‌شناسی حقوقی	۲۹
۱. جرم‌شناسی حقوق کیفری عمومی	۳۲
الف) جرم	۳۲
یکم: ماهیت جرم	۳۲
دوم: ساختار جرم	۳۳
۱. عنصر قانونی	۳۳
۲. عنصر مادی	۳۴

۳۵	۳. عنصر روانی
۳۶	سوم: طبقه‌بندی جرایم
۳۶	ب) مسئولیت کیفری
۳۷	یکم: بیماری و ناهنجاری روانی
۳۸	دوم: کودکی - نوجوانی
۳۸	ج) ضمانت اجرای کیفری
۳۹	یکم: ارزیابی میزان تحقق اهداف مورد نظر از ضمانت اجراها
۳۹	دوم: بررسی قواعد و نهادهای ناظر به اجرای مجازات
۴۱	درس سوم: جرم‌شناسی حقوقی (۲) - جرم‌شناسی آیین دادرسی کیفری و حقوق جزای اختصاصی
۴۱	درآمد
۴۱	۲. جرم‌شناسی آیین دادرسی کیفری
۴۳	مسائل مورد بحث در جرم‌شناسی آیین دادرسی کیفری
۴۴	۱. ملاحظات جرم‌شناختی درباره هدف‌های آیین دادرسی کیفری
۴۴	الف) برداشت عینی، میراث مکتب کلاسیک
۴۴	ب) برداشت ذهنی، میراث مکتب تحقیقی
۴۵	ج) برداشت الهام‌گرفته از جرم‌شناسی واکنش اجتماعی و جرم‌شناسی بزه‌دیده‌شناسی
۴۶	د) آیین دادرسی کیفری پراکنده (نامتجانس)
۴۶	۲. غیرقضایی ساختن (قضازدایی)
۴۸	۳. پذیرش حاکمیت رویکرد کرامت‌مداری جرم‌شناسی بر قواعد دادرسی کیفری
۴۹	۴. توجه به حقوق بزه‌دیدگان در فرایند دادرسی کیفری
۵۰	۳. جرم‌شناسی حقوق کیفری اختصاصی
۵۰	الف) میزان توجه قانون‌گذار در جرم‌انگاری هر یک از جرایم براساس یافته‌های جرم‌شناسی
۵۰	ب) کارآمدی و کارایی مجازات مقرر شده برای جرم خاص
۵۱	ج) نقد بزه‌دیده‌شناختی
۵۵	درس چهارم: جرم‌شناسی بالینی
۵۵	درآمد
۵۵	تعریف جرم‌شناسی بالینی
۵۷	تاریخچه جرم‌شناسی بالینی

فهرست ۹

۶۰ مبانی جرم‌شناسی بالینی
۶۰ ۱. امکان اصلاح مجرمان
۶۱ ۲. حالت خطرناک
۶۲ الف) اقسام حالت خطرناک
۶۴ ب) شاخصه‌های شناخت حالت خطرناک
۶۶ ج) روش‌های شناسایی شاخصه‌های علمی حالت خطرناک (ابرواسیون)
۶۹ درس پنجم: جرم‌شناسی بالینی (۲) - اصلاح و درمان مجرم - ملاحظات اسلامی
۶۹ در آمد
۶۹ تعریف اصلاح و درمان
۷۰ اصول اصلاح درمان
۷۱ تأثیر جرم‌شناسی بالینی بر حقوق کیفری
۷۲ اصلاح و درمان مجرمان در حقوق کیفری اسلام
۷۹ درس ششم: پیش‌گیری از جرم؛ کلیات
۷۹ در آمد
۷۹ تعریف پیش‌گیری از جرم
۸۱ معیارهای پیش‌گیری
۸۲ انواع پیش‌گیری از جرم
۸۲ ۱. پیش‌گیری کیفری و پیش‌گیری غیر کیفری
۸۳ ۲. پیش‌گیری عمومی و پیش‌گیری اختصاصی از جرم
۸۴ ۳. پیش‌گیری اولیه، ثانویه و ثالث
۸۵ ۴. پیش‌گیری فعال و پیش‌گیری انفعالی
۸۶ ۵. پیش‌گیری از بزه‌دیدگی و پیش‌گیری از بزه‌کاری
۸۶ ۶. پیش‌گیری اجتماعی، پیش‌گیری وضعی، پیش‌گیری رشد‌مدار
۸۸ امکان پیش‌گیری از جرم
۸۹ حدود پیش‌گیری از جرم
۹۱ مبانی برنامه پیش‌گیری از جرم
۹۵ درس هفتم: پیش‌گیری از جرم؛ پیش‌گیری اجتماعی جامعه‌مدار
۹۵ مقدمه

- تعریف پیش‌گیری اجتماعی (جامعه‌مدار) از جرم ۹۶
- مبانی پیش‌گیری اجتماعی ۹۷
- ملاحظات ناظر به کارآمدی پیش‌گیری اجتماعی از جرم ۱۰۷
- درس هشتم: پیش‌گیری اجتماعی از جرم از منظر آموزه‌های اسلامی ۱۰۹
- درآمد ۱۰۹
- ابعاد پیش‌گیری اجتماعی از منظر اسلامی ۱۱۰
۱. رعایت حق کرامت ۱۱۳
۲. تأمین معیشت، فقرزدایی و حق برخورداری از آرامش روانی اقتصادی ۱۱۴
۳. رعایت حق برخورداری از عدالت قضایی و کیفری ۱۱۷
- درس نهم: پیش‌گیری از جرم (۳)؛ پیش‌گیری زودرس (الف) ۱۱۹
- درآمد ۱۱۹
- تعریف پیش‌گیری رشد‌مدار ۱۲۰
- ویژگی‌های پیش‌گیری زودرس (رشد‌مدار) ۱۲۰
- مبانی پیش‌گیری زودرس ۱۲۱
۱. تأثیر رخدادهای مؤثر بر رشد در دوران طفولیت بر رفتارهای دوران بزرگ‌سالی ۱۲۱
۲. ارتباط بین بزه‌کاری کودکان و ارتکاب جرایم توسط آنها در بزرگ‌سالی ۱۲۲
۳. عوامل خطرآفرین در رشد کودک و تأثیر آن بر بزه‌کاری ۱۲۴
- الف) در سطح خانواده ۱۲۴
- ب) در سطح معاشران و هم‌سالان ۱۲۵
- ج) در سطح مدرسه ۱۲۵
- د) در سطح شخصیتی (فردی) ۱۲۵
- یکم: به لحاظ رفتاری ۱۲۵
- دوم: به لحاظ شناختی ۱۲۶
- سوم: به لحاظ احساسی - عاطفی ۱۲۶
- اهداف پیش‌گیری زودرس ۱۲۶
۱. گسترش صلاحیت و قابلیت پرورشی والدین ۱۲۷
۲. گسترش صلاحیت‌ها و ظرفیت‌ها و مهارت‌های اجتماعی کودک ۱۲۸
۳. گسترش قدرت شناختی والدین و کودکان ۱۲۸

۴. ترکیب اقدام‌های مناسب و اعمال آنها نسبت به والدین و اطفال از طریق مدرسه	۱۲۸
اصول اساسی در برنامه‌های پیش‌گیری رشدمدار.....	۱۲۹
ارزیابی پیش‌گیری رشدمدار.....	۱۲۹
درس دهم: پیش‌گیری زودرس از منظر آموزه‌های اسلامی	۱۳۳
درآمد	۱۳۳
وراثت، تربیت و محیط، سه عامل مؤثر در تکوین شخصیت انسان	۱۳۴
عوامل خطر ناظر به رشد از منظر آموزه‌های اسلامی	۱۳۷
۱. عوامل خطر مربوط به وراثت	۱۳۷
۲. عوامل خطر ناظر به محیط پرورش نطفه	۱۳۸
۳. عوامل خطر ناظر به تربیت	۱۳۹
تدابیر پیش‌گیرانه رشدمدار از منظر آموزه‌های اسلامی	۱۴۲
تدابیر پیش‌گیرانه ناظر بر عوامل خطر در تربیت	۱۴۲
۱. تدابیر پیش‌گیرانه ناظر به کودکان بی‌سرپرست	۱۴۳
۲. تدابیر پیش‌گیرانه زودرس ناظر به کودکان بد سرپرست	۱۴۵
الف) تدابیر پیش‌گیرانه زودرس ناظر به کودکان مشروع با والدین فاقد صلاحیت تربیت ...	۱۴۶
ب) تدابیر پیش‌گیرانه رشدمدار ناظر به کودکان نامشروع	۱۴۸
درس یازدهم: پیش‌گیری از جرم(۴)؛ پیش‌گیری وضعی	۱۵۱
درآمد	۱۵۱
تعریف پیش‌گیری وضعی	۱۵۱
مبانی پیش‌گیری وضعی	۱۵۳
شیوه‌های پیش‌گیری وضعی	۱۵۴
اشکالات ناظر به پیش‌گیری وضعی	۱۵۷
مزایای پیش‌گیری وضعی	۱۶۲
پیش‌گیری محیطی، نمونه‌ای واضح از پیش‌گیری وضعی	۱۶۳
درس دوازدهم: پیش‌گیری از جرم؛ تضمینات حقوقی و کیفری	۱۶۷
درآمد	۱۶۷
ضرورت تضمینات حقوقی ناظر به پیش‌گیری از جرم	۱۶۷
گونه‌شناسی تضمینات حقوقی ناظر به پیش‌گیری از جرم	۱۶۹

۱۶۹.....	۱. تضمینات ناظر به پیش‌گیری جامعه‌مدار (اجتماعی)
۱۷۴.....	۲. تضمینات حقوقی ناظر به پیش‌گیری رشدمدار
۱۷۵.....	تضمینات حقوقی ناظر به پیش‌گیری وضعی از جرم
۱۷۹.....	درس سیزدهم: پیش‌گیری از جرم؛ پیش‌گیری وضعی در آموزه‌های اسلامی
۱۷۹.....	درآمد
۱۷۹.....	اصطلاحات ناظر به پیش‌گیری وضعی در متون فقهی
۱۸۲.....	آموزه‌های پیش‌گیری وضعی در قرآن
۱۸۴.....	آموزه‌های پیش‌گیری وضعی در روایات
۱۸۵.....	نهاد حسبه در اسلام و کارکرد آن در پیش‌گیری وضعی
۱۸۹.....	درس چهاردهم: بزه‌دیده‌شناسی: کلیات
۱۸۹.....	درآمد
۱۹۰.....	بزه‌دیده‌شناسی شاخه‌ای نو
۱۹۰.....	تعریف بزه‌دیده‌شناسی
۱۹۱.....	مؤسس بزه‌دیده‌شناسی
۱۹۲.....	مفهوم بزه‌دیده
۱۹۳.....	انواع بزه‌دیدگی
۱۹۶.....	انواع بزه‌دیده
۱۹۶.....	۱. بزه‌دیده معین و نامعین
۱۹۷.....	۲. بزه‌دیده حقیقی و بزه‌دیده حقوقی
۱۹۷.....	۳. بزه‌دیده مستقیم و بزه‌دیده غیر مستقیم
۱۹۸.....	۴. انواع بزه‌دیده بر حسب نقش او در پدیده مجرمانه
۲۰۱.....	عوامل بزه‌دیدگی
۲۰۱.....	۱. عوامل فردی بزه‌دیدگی
۲۰۲.....	۲. عوامل اجتماعی بزه‌دیدگی
۲۰۳.....	روابط بزه‌کار و بزه‌دیده و نقش آن در بزه‌دیدگی
۲۰۵.....	آثار بزه بر بزه‌دیده
۲۰۷.....	درس پانزدهم: بزه‌دیده‌شناسی: مواجهه با بزه‌دیدگی و ظهور شاخه‌های نوین بزه‌دیده‌شناسی
۲۰۷.....	درآمد

۲۰۸ مواجهه با بزه‌دیدگی
۲۰۸ ۱. پیش‌گیری از بزه‌دیدگی (مواجهه کنشی)
۲۰۹ ۲. مواجهه واکنشی با بزه‌دیدگی
۲۰۹ الف) مواجهه واکنشی با صبغه مساعدتی و حمایتی از بزه‌دیده
۲۱۰ یکم: مساعدت‌های غیرقضایی
۲۱۱ دوم: مساعدت‌های قضایی و قانونی
۲۱۲ ب) مواجهه واکنشی با صبغه کیفری با بزه‌دیدگی
۲۱۴ نتایج و پیامدهای بزه‌دیده‌شناسی
۲۱۷ کاربردهای حقوقی بزه‌دیده‌شناسی، نقد قوانین از منظر بزه‌دیده‌شناسی
۲۲۱ درس شانزدهم: بزه‌دیده‌شناسی از منظر آموزه‌های اسلامی
۲۲۱ درآمد
۲۲۱ مفهوم بزه‌دیده و بزه‌دیدگی در متون اسلامی
۲۲۳ علل و عوامل بزه‌دیدگی از منظر آموزه‌های اسلامی
۲۲۴ پیش‌گیری از بزه‌دیدگی از منظر آموزه‌های اسلامی
۲۲۵ ۱. سیاست‌ها و تدابیر عام پیش‌گیری از بزه‌دیدگی
۲۲۵ الف) ایجاد فرهنگ ظلم‌ستیزی و ستم‌ناپذیری
۲۲۷ ب) سیاست‌ها و تدابیر اقتصادی در راستای پیش‌گیری از بزه‌دیدگی
۲۲۸ ۲. تدابیر خاص ناظر به پیش‌گیری از بزه‌دیدگی با توجه به نوع بزه‌دیدگی
۲۲۹ ۳. تدابیر خاص پیش‌گیری از بزه‌دیدگی با توجه به نوع بزه‌دیدگان
۲۳۰ مقابله کیفری با بزه‌دیدگی در اسلام
۲۳۵ کتابنامه

مقدمه

کتاب پیش رو، مباحثی درباره جرم‌شناسی کاربردی است. جرم‌شناسی، شاخه‌ای از علوم جنایی اثباتی است که عهده‌دار تبیین چیستی و چرایی جرم و چگونگی مواجهه مؤثر با جرم است. از این رو جرم‌شناسی خود به دو شاخه مهم «جرم‌شناسی نظری» و «جرم‌شناسی کاربردی» تقسیم می‌شود. جرم‌شناسی نظری عهده‌دار بررسی دو محور نخست (چیستی و چرایی جرم) است که از منظر زیست‌شناختی، روان‌شناختی و جامعه‌شناختی به تبیین ماهیت جرم و علل و عوامل پدیدآیی آن می‌پردازد. اما جرم‌شناسی کاربردی عهده‌دار محور سوم، یعنی چگونگی مواجهه مؤثر با جرم است که با استفاده از یافته‌های جرم‌شناسی نظری از همه منظرهای آن، می‌کوشد راه حل‌های مؤثری برای مواجهه کارآمد با جرم عرضه کند. از آن جا که جرم محصول تقارن و تعامل ارکانی همچون مجرم، بزه‌دیده، محیط مناسب برای ارتکاب جرم و نیز عدم وجود نوع سیستم کیفری و قوانین جزایی مناسب می‌باشد، جرم‌شناسی کاربردی متناسب با این ارکان خود زیر شاخه‌هایی یافته است. به بیان دیگر: پاسخگویی به این سؤال که برای مواجهه مؤثر با جرم چه باید کرد، متضمن پاسخگویی به پرسش‌های زیر است:

- با مجرم چه باید کرد؟

- بزه‌دیده چگونه می‌تواند در پیش‌گیری از وقوع و نیز تکرار جرم سهیم باشد؟

- چگونه می‌توان بسترهای محیطی جرم و وضعیت‌های جرم‌زارا خنثی کرد؟

- از منظر حقوق کیفری، چگونه می‌توان پاسخگویی مؤثر به جرم را سامان داد؟
 بدین سان زیرشاخه‌های مختلف جرم‌شناسی بالینی، بزه‌دیده‌شناسی پیشگیرانه،
 جرم‌شناسی پیش‌گیری و جرم‌شناسی حقوقی شکل گرفته است که البته رشد و نضج
 این رشته‌ها یکسان نیست و در حال تکامل است.

کتاب حاضر که برای دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری تدوین یافته
 است، می‌کوشد تا نگاهی بر مهم‌ترین مباحث جرم‌شناسی کاربردی در هر یک از زیر
 شاخه‌های فوق داشته باشد. مباحث طرح شده عمدتاً تألیفی از مهم‌ترین
 نگاشته‌های اساتید و پژوهشگران جرم‌شناسی کشور است که - بحمدالله - پس از
 انقلاب اسلامی این شاخه از دانش به همت اساتید و دانشجویان و پژوهشگران
 علاقه‌مند، رشد نسبتاً خوبی داشته است. از آن جا که به باور مؤلف، می‌توان از منابع
 اسلامی در غنی‌سازی این مباحث بهره‌های فراوانی برد، در مواردی سعی بر ارائه
 دیدگاه اسلامی نیز بوده است.

البته این انضمام هیچ‌گاه بدین معنا نیست که کتاب حاضر جرم‌شناسی کاربردی
 بر مبنای آموزه‌های اسلامی است؛ گرچه این کار - ان شاء الله - به صورت مستقل در
 آینده در اختیار علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

امید که اساتید و پژوهشگران و دانشجویان علاقه‌مند، مؤلف را از نظرات انتقادی
 و پیشنهادی خویش بهره‌مند نمایند. ان شاء الله. توفیقی اگر هست از خداست.